

Nr 34

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående huvudmannaskapet för åldrvingsvården och om samordning mellan landstingens sjukvårdande verksamhet och den primärkommunala åldrvingsvården.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 244 av fru *Hamrin-Thorell m. fl.* och II: 310 av herrar *Berglund* och *Jonsson* hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en förutsättningslös utredning rörande huvudmannaskapet för åldrvingsvården i dess helhet.

I de likaledes till utskottet hänvisade likalydande motionerna I: 246 av herr *Johan Olsson* och fru *Elvy Olsson* samt II: 314 av herr *Larsson* i *Öskeviksby m. fl.* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning beträffande samordning mellan landstingens sjukvårdande verksamhet och den primärkommunala åldrvingsvården.

I motionerna I: 244 och II: 310 anföres bl. a. att huvudmannaskapet för åldrvingsvården nu är splittrat mellan primärkommuner och landsting. Genom bl. a. universitetssjukhusen är också staten engagerad. Detta medför svårigheter för vården och svårlösta samordningsproblem som i sista hand drabbar åldringarna.

I motionerna I: 246 och II: 314 framhålles bl. a. angelägenheten av att samarbete inom åldrvingsvården äger rum mellan primärkommunerna och landstingen. Detta gäller såväl då fråga är om planering och lokalisering av primärkommunala ålderdomshem samt landstingskommunala sjukhem för långtidsvård som vid planering och organisation av hemsjukvård.

Beträffande motiveringarna i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna I: 244 och II: 314.

Motionerna har av utskottet upptagits till samtidig behandling.

Utskottet har berett Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet tillfälle att inkomma med yttrande.

Landstingsförbundet hänvisar till ett yttrande i november 1965 som förbundet avgivit med anledning av ett av Örebro läns landstings förvaltningsutskott väckt förslag. I yttrandet anfördes:

Styrelsen kan för sin del vitsorda behovet av viss samordning mellan landstingens sjukvårdande verksamhet och den primärkommunala åldrvingsvården. I första hand synes möjligheterna till samverkan när det gäller lokalisering, planering och projektering vid fortsatt utbyggnad av den slutna

vårdsektorn kunna bättre tillvaratas än som nu sker. Det synes vara ett intresse för såväl landstingen som primärkommunerna. Vid sidan av de fördelar som står att vinna för den vårdsökande synes de ekonomiska och personella vinsterna för vederbörande huvudman i dagens läge vara värda beaktande.

Styrelsen anser att frågan i vilken form en utredning skall bedrivas närmare bör övervägas efter överläggningar mellan de tre kommunförbunden. Frågan gäller därvid huruvida kommunförbunden skall bedriva en utredning i egen regi eller göra en gemensam framställning om statlig utredning.

Förbundet anför vidare:

Det vid mötet tillsatta särskilda beredningsutskottet ansåg emellertid att motionen för närvarande icke borde föranleda någon åtgärd. I sitt yttrande anför utskottet:

»Utskottet vill för sin del vitsorda att behov av samverkan föreligger mellan landstingens sjukvårdande verksamhet och den primärkommunala åldringsvården och vill framhålla att sådan samverkan även etablerats i de olika landstingen. En sådan samverkan kan ytterligare utbyggas inom de olika delarna inom landet utan att man därför behöver företaga en särskild utredning av frågan.

Utskottet anser sig för närvarande icke kunna tillstyrka en utredning som kan uppfattas som om landstingen anser sig vilja överväga ett förändrat huvudmannaskap för åldringsvården.»

Vad utskottet sålunda föreslagit blev också kongressens beslut vilket med andra ord vill säga att man beslöt lämna motionen utan åtgärd.

Mot den här relaterade bakgrunden finner sig styrelsen, som även i förvarande sammanhang kan vitsorda att behov föreligger av viss samordning, som dock bör kunna åstadkommas genom åtgärder i det praktiska planeringsarbetet, vilja avstyrka bifall till föreliggande motioner med krav på särskilda utredningar.

Stadsförbundet anför:

Frågan om huvudmannaskapet för åldringsvården har tidigare ställts under debatt och man har ifrågasatt ändamålsenligheten av gällande fördelning på en sjukvårdande och en social omvårdnad. Socialpolitiska kommittén har i samband med sin utredningsverksamhet uttalat sig för en i princip oförändrad uppdelning av huvudmannaskapet och torde i sitt väntade förslag till vårdlagstiftning definitivt komma att taga ställning till primärkommunernas ansvar för den sociala åldringsvården och dess omfattning.

Ett tudelat huvudmannaskap vållar onekligen vissa olägenheter. Å andra sidan synes uppgifterna på åldringsvårdens område så många och skiftande att ett sammanförande under en huvudman ter sig svårt att administrera. Det är sålunda inte endast fråga om institutionsvården utan i än större omfattning om skilda aktiviteter inom den öppna vården, där hemhjälpn hittills varit den mest omfattande men där andra verksamhetsgrenar är under stark utbyggnad, såsom arbetsvård och arbets- och sysselsättningsterapi, kulturell verksamhet och rekreations- och miljöterapi m. m. I verksamheten ingår också den betydelsefulla uppgiften att söka få till stånd förbättrade bostadsförhållanden för åldringarna.

Den socialt inriktade åldringsvården är under prövning i och med att socialpolitiska kommittén slutligt skall taga ställning till ansvaret för och

omfattningen av den sociala åldringsvården. Någon särskild utredning rörande huvudmannaskapet för åldringsvården synes under föreliggande omständigheter ej erforderlig.

Som ovan nämnts vållar ett tudelat huvudmannaskap på åldringsvårdens område onekligen vissa problem och svårigheter. En samordning av resurserna har därför tett sig mer och mer påkallad. På ett flertal håll har också ett samarbete etablerats mellan landstings- och primärkommuner, som aktualiserats icke minst genom kommunblocksbildningarna och som kommit att omfatta både lokalisering, planering och projektering av institutionsvården. Betydande ekonomiska vinster torde stå att vinna genom en sålunda inledd samverkan. Förutsättningen för en personell integration på ledande poster föreligger också vid en samordning och torde avsevärt komma att underlätta en tillfredsställande lösning av personalrekryteringen på denna sektor icke minst för ålderdomshemmens vidkommande. Även i fråga om den individuella vården har på ett flertal håll initiativ tagits till ett fruktbärande samarbete, där framför allt långtidssjukvård men också allmän kroppssjukvård och mentalsjukvård i enskilda vårdfall samordnats med vårdmöjligheterna på ålderdomshem.

Samordnings- och samarbetssträvandena inom den institutionella åldringsvården har sålunda i icke obetydlig omfattning redan inletts och är under fortsatt utbyggnad. Någon särskild utredning beträffande en sådan samordning synes därför icke påkallad.

Kommunförbundet framför i stort sett samma synpunkter som *Stadsförbundet* och framhåller att huvudmännen för respektive vårdområden är fullt medvetna om förhållandena och att samarbete i motionärernas syfte därför redan inletts inom flertalet landstingsområden. Med anledning härav avstyrkes motionerna.

Utskottet

I motionerna föreslås utredningar rörande huvudmannaskapet för åldringsvården (I: 244 och II: 310) respektive rörande samordning mellan landstingens sjukvårdande verksamhet och den primärkommunala åldringsvården (I: 246 och II: 314).

Den uppdelning av huvudmannaskapet för åldringsvården som beröres i motionerna sammanhänger huvudsakligen med att ansvaret för den sociala åldringsvården enligt lagen om socialhjälp ligger på primärkommunerna medan åldringssjukvården liksom all annan sjukvård enligt sjukvårdslagen är en angelägenhet för landstingen. Det torde icke kunna bestridas att situationer uppkommer då denna splittring av ansvaret för åldringsvårdens omhändertagande medför påtagliga olägenheter. De lösningar av hithörande problem som synes ligga närmast till hands synes vara antingen att huvudmannaskapet i sin helhet överföres till en huvudman eller att ett effektivt samarbete etableras mellan huvudmännen. Utskottet vill beträffande det första alternativet erinra om att frågan om huvudmannaskapet aktualiserats bl. a. i socialpolitiska kommitténs utredningsarbete.

Kommittén har bl. a. i sitt betänkande Bättre åldringsvård (SOU 1964: 5) förklarat sig utgå från ett oförändrat huvudmannaskap för åldringsvården. Kommittén kommer inom kort att avge sitt slutbetänkande, innefattande förslag till vårdlag beträffande bl. a. åldringarna. Enligt vad utskottet erfarit kommer i detta betänkande frågan om huvudmannaskapet att behandlas. Enligt utskottets mening bör kommitténs betänkande avvaktas innan förändringar i den nuvarande ordningen ifrågasätts.

Utskottet vill emellertid starkt understryka vikten av ett nära samarbete mellan de olika huvudmännen. Ett sådant samarbete är synnerligen påkallat med hänsyn inte minst till de stora svårigheter att åstadkomma en effektiv vård som föreligger genom huvudmännens i många fall otillräckliga ekonomiska och personella resurser. De samstämmiga uppgifterna i kommunförbundens yttranden ger emellertid vid handen att huvudmännen har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga. Samarbete har på många håll redan inletts mellan olika primärkommuner och mellan dessa och respektive landsting och samarbetet kan förväntas få ökad omfattning.

Utskottet anser den kommande utvecklingen i fråga om samverkan mellan åldringsvårdens olika huvudmän böra följas med uppmärksamhet. Med hänsyn till den av kommunförbunden deklarerade avsikten* att söka bredda och fördjupa detta samarbete anser utskottet dock f. n. skäl icke föreligga för tillsättande av en utredning beträffande denna fråga.

Utskottet får med hänvisning till det ovan anförda hemställa,

att de likalydande motionerna I: 246 och II: 314 samt de likalydande motionerna I: 244 och II: 310 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 april 1966

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

HARALD J. SKOGLÖSA

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sörlin, Eric Gustaf Peterson, Enarsson*, Hellebladh, Oscar Carlsson, Hedlund*, Nyman*, fru Hultell*, fru Elvy Olsson*, herrar Helge Karlsson, Wååg och Johan Olsson*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm*, herr Skoglösa, fru Jäderberg, herrar Hamrin i Kalmar, Svensson i Kungälv*, Lundmark, Wikner*, Nilsson i Bästekille, Svanberg, Nilsson i Agnäs, From och Josefson i Arrie.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.